
Telegram cunsumadëures novëmber/dezëmber 2013

Ći podësson pa scinché?

Ći ti scincon pa a zacai che à bele döt? Co fössera pa cun na scincunda che vais bun sides por la porsona che por l'ambiënt? Chilò dessot ciafëise n valgönes idees por na scincunda:

Scinché tëmp

Fà val' deboriada (jì a spazier, jì coi schi, fà na jita, jì a ti ciarè a na mostra, jì a teater y i.i.) po ester na bela scincunda. Le miù fössel sce an fajess n valgönes propostes concretes. "Le tëmp por sè instësc" é dër prezios. Porchël pon ti scinché chësc tëmp a geniturs jogn y ciarè di mituns o surantó n laûr che tol ca tröp tëmp.

Scinché capacitês

Che che sa da fà val' de particular, po ciafè fora sce al sciafia da ti fà na scincunda imparà a zacai. Che che vënn por ejëmpl ion patüc sön le marcé di pöresc y sa che zacai oress gnì lëde de tröp patüc po nen fà na scincunda adinfora. Zacai romena sö ion o adora zacai da jì a saltè imparà - n ater adora zacai che le motivëies a fà sport.

Scinché n dilan

Sovënz bàstel na picia scincunda y na lëtra. Chësc é le plü important. Cun le moto "Por ċi che i à bele dagnora orü te dì dilan" o "Ći che me plej de tè" fëjon na gran ligrëza.

Scinché stories

Por la parentela y conescënc po recordanzas de canche ai ê de te' mituns, la storia dla familia, na reportaje de fotografies dl ultimo ann ester dër interessantes. Che che s'un capësc fora cun la tecnica digitala po s'un anuzé de chësta por na bela presentaziun. Sambëgn mëss inće che che la ciafa s'un capì n pü' fora cun la tecnica.

Scinché aiüt da se svilupé

Bele cun 20 euro vara da daidé porsones te de püri païsc. Ara va inće da scinché produć concreć tres

assoziazions de volontariat: medejines, n lëgn o n banch de scora. Inçe rëis cuntra moscheruns é scincundes che salva la vita. Chèstes scincundes vara inçe da apostè tl internet.

Fà scincundes coretes

Inçe canche an va a cumprè ite vara da fà val' de bun. Tles botèghes dl terzo monn, tles botèghes de produc biologics o supermercià vara da cumprè produc corec. Coret ô dì che i paurs che laôra ti païsc plü pûri ciafa n prisc coret por súa marcianzia y po survire a chësta moda. Che che scinca da Nadè tê, caffè, duciaries, patüc da fà la blëita, belijia, stromënc o patüc tesciü scinca ligrëza y sostëgn d'atres porsones.

Detrates dales cutes pro assicuraziuns sön la vita ascortades

Dërt da trà jö dla cuta l'assicuraziun dl auto tut jö daldöt

Cun la trasformaziun dl "decret-IMU" te lege à le parlamënt confermè l'arbassamënt dla soma mascula dla detrata dles cutes tl ciamp dles assicuraziuns sön la vita y d'invalidité.

La soma mascula da podëi trà jö che à valü cina sëgn de 1.291,14 euro é gnüda arbassada por le 2013 a 630,00 euro. Dal 2014 inant é le valur mascul de 530,00 euro.

Inçe le ciamp dl'assicuraziun dla responsabilitè zivila di auti é gnü atochè. Dal proscimo ann inant ne jaràra nia plü da trà jö le contribut por le sorvisc sanitar nazional (SSN). Chësc fej fora le 10,5% dla premia netto dl'assicuraziun dla responsabilitè zivila di auti. Dl 2013 él bele stè na pröma reduziun: al podô ma plü gnì trat jö dal davagn somes de passa 40,00 euro pro la detlaraziun dl davagn. En cört: che che paia na premia de manco co 381,00 euro ne podô trà jö nia - feter le 50% dles porsones ne podô trà jö nia. Sëgn él inçe l'ater mez che ne po nia plü le fà. Le decret legislatif n. 102/2013 é gnü trasformè tla lege 124/2013 y é jü en forza ai 30 d'otober dl 2013.

La Zentrala di consumadus pîta na consulënza nöia te chestiuns fiscales

Tres indô ciafa i consumadus ghiranzes de paiamënt dal'autoritè fiscal. Che che à n consulënt fiscal o va da n zënter de consulënza fiscal por la detlaraziun dl davagn n'è nia de gragn problems impar. Mo al é inçe tröpa jënt che ne sa nia avisa da che jì tl caje de sanzions dl trafich nia paiades o de mosöres de paiamënt feter nia da capì. Por düc i caji olache an ne ti röia nia pomez ales informaziuns ti pîta la zentrala di consumadus na consulënza aposta. Un n iade al'edema él zacai a desposiziun che s'un capësc fora te chësc setur.

Les apostaziuns vëgn fates tres n numer aposta por i consumadus dla zentrala di consumadus dl Südtirol. Le numer de telefonn é 0471 975597.

Sparagné cun la canela

La canela Cassia s'è fat n stlet inom. De gauja é le contignü de aroma natural - y de tof Cumarin che po

danejë i fià sce al nen vëgn adorè de gran quantitês. Porchël él da sparagné cun la canela ti biscoti da Nadè, ater co sce la canela vëgn da na botèga dl terzo monn, ajache dailò vëni la canela Ceylon, che à trö' manco Cumarin co la canela de produziun de massa Cassia dala Cina.

Fonds Dolomit y oferta de barat publica tla trasmisciun "Mi manda Rai 3"

Inçe RAI 3 s' à dè jö cun le "Fonds Dolomit" y l'oferta de barat publica. Al reverda 4.000 porsones dl Südtirol, che à so cunt pro la Cassa de Sparagn dl Südtirol.

La trasmisciun é gnüda mostrada ai 20.11.2013 y an po ti ciarè sön la plata internet dla Rai.

Ćiasa por l'invern

Denanche al vëgnes frëit sciöche al alda, él da ciarè che la ćiasa sides arjgnada al invern. Che che se crüzia šëgn n' à nia bria daldô da se temëi da dagns porvia de tempestes, dl frëit, dla dlacia y dla nëi. La lista de test.de mostra a cí che i messëis mëte averda. La lista é online y inçe ti ofizi dla zentrala di consumadus dl Südtirol.

Montli da d'invern: etichëta di montli dl'UE nia adatada

Pordërt messess l'etichëta di montli dl'UE che é obligatoria da feter n ann alisiré la cerna di montli. „Mo chësta ne dij fora nia cis tröp sön les carateristiches importantes por la segurëza di montli da d'invern y ne böta nia da daidè cumprè i montli“, aràton tla zentrala di consumadus.

I criteris importanc por i montli da d'invern, sciöche la cualité d'arferada y la tignida sön strada canche al é da nëi o da dlacia, n'é nia lassura. Al foss gran ora che al foss na etichëta dl'UE por i montli da d'invern por ampliè chisc criteris. Le critèr sce l'auto tëgn sön le mol, che foss öna dles trëi carateristiches de dovëi dl'etichëta che dess di val' dles carateristiches di montli di auti, contëgn ma indicaziuns sön l'arferè di montli sön strades moles.

D'atri consëis é da ciarfè sön www.verbraucherzentrale.it.

Jore straiché, prenotè da demassa o tardì - Vel pa i dërc de che che jora inçe pro jori de compagnies che n'alda nia pro l'UE

Pro les domandes che ti vëgn fates plü sovënz ala Zentrala di consumadus europeica de Balsan él da dagnora incà chères sön i dërc di passajiers di fligri. Incomprenjiuns y convinziuns falades vëgn dantadöt a s'al dè, sce an jora cun compagnies de jore cun na lizënza de n païsc che n'alda nia pro l'UE. Cai é pa i dërc de na porsona che jora cun na compagnia svizera, türca o araba o – ne sciafia nia da pié ia?

L'important é olache al é l'aeroport. Le regolamënt dl'UE n. 261/2004 sön i dërc di passajiers vëgn dagnora apliché sce ara se trata de n jore de linia - o charter, olache an pëia ia te n païsc dl'UE, bel anfat sce ara se trata de na compagnia cun na lizënza dl'UE o manco. Sce an pëia ia indere defora dl'UE, vëgn le regolamënt apliché ma sce la compagnia à na lizënza dl'UE. Sce ara nen va por ej. de n jore de na

compagnia americana da München a New York o de na compagnia araba da Bergamo a Casablanca, vel le regolamënt; mo pro le jore dla medema compagnia sön la linia da New York a München o da Casablanca a Bergamo nia. Pro n jore de na compagnia svizera da Roma a Balsan o da Balsan a Roma vëgnel apliché le regolamënt y insciö inće i dërc di passajiers te trames dōes les direziuns. Cí dërc che che che jora à en concret odëise sön www.euroconsumatori.org.

Alisiraziuns dles cutes tl ciamp dl frabiché

Por cí che reverda l'alisiraziun dles cutes dl 50% pro i laûrs de manutenziun, ressanamënt, renovamënt y recuperada él trōpes domandes. Por cí mosōres vel pa les alisiraziuns? Can pa? Che po s'un anuzé? Cí cosc vëgn pa azetà? Les medemes domandes é da se fà en referimënt ales alisiraziuns dles cutes dl 65% pro les mosōres dl frabiché energetich.

Informaziuns ciàfon sëgn sön n sföi d'informaziun dla zentrala di consumadus ti ofizi y online.

Bonns y barat da Nadè

Tan dî vel pa n bonn?

Al é important da fà fora tla botëga olache an cumpra le bonn la data te tomada: che po ester de dis, mëisc y n tēmp indeterminé. La lege ne regolëia nia la dorada mo ma la prescriziun. Sce al n'é nia scrit sō na data de scadënza sön le bonn, tōmel do 10 agn, che é la prescriziun legala. Sce i ne sciafiëis nia da s'anuzé por tēmp y ora de n bonn cun n limit temporal (por ej. bonn de iade), porvede da contatè la firma denanche al tomes. Sovënz arlungia les firmes la dorada dla validité dl bonn.

Barat y retüda

Al n'é nia n dërt de barat y retüda general inće sce düc le mina! Trōpes firmes pîta instësc le dërt de barat o retüda.

Pro le barat ciàfon val' d'ater y pro la retüda ciàfon i scioldi. La premissa é che an ais cíamò la fatura. La marcianzia mëss ester intiera y fata ia. Dantadöt le quant ne pon nia avëi bele tut.